

מאמר "ואשה אחת"

חידוש רגש רוחני שכבה

המאמר הבא לקמן נאמר על ידי אדמו"ר הזקן, והוא עוסק במצב שיהודי מרגיש ש"התייבש", שהרגש לענינים אלוקיים חדל מלתפקד. הוא כבר אינו אוהב את ה'משהו אלוקי לא מדבר אליו. במילים פשוטות: זהו מצב שבו מישחו מאיתנו מעקם את האף ואומר "לא מענין אותי לראות וידאו של הרבי"; זהו מצב שבו היד מונפת בזלזול (מופגן או פנימי, תוך אמירה) שוב, גלויה או פנימית) ש"לגרום נחת לרבי - לא מדבר אלי". ... כוחות הרגש מופנים לענינים שליליים ואולי אף אסורים.

הסיפור התנ"כי של "נס פך השמן"

המאמר, אותו אמר אדמו"ר הזקן ביחידות לחסיד, מבוסס על הסיפור התנ"כי הבא (מלכים ב ד, ב ואילך):

וְאִשָּׁה אַחַת מְנַשֵּׂי בְנֵי הַנְּבִיאִים צָעָקָה אֶל אֱלֹהֵי שָׁמַר לֵאמֹר: עֲבַדְדָּךְ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עֲבַדְדָּךְ הָיָה יָרֵא אֶת ה' וְהִנֵּשָׂה בָּא לְקַחְתָּ אֶת שְׁנֵי יְלָדָיו לֹלְעַבְדֶּיךָ:

וַיֹּאמֶר אֲלֶיהָ אֱלֹהֵי שָׁמַר: מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָּךְ בְּבֵית. וְתֹאמְרִי אֵין לְשִׁפְחוֹתֶיךָ כֹּל בְּבֵית כִּי אִם אֶסוּד שָׁמֶן: וַיֹּאמֶר: לְכִי שִׁי אֶלֶי לָּךְ כָּלִים מִן הַחוּץ מֵת כָּל שְׂכַנְיָךְ, כָּלִים רַקִּים אֶל תִּמְעַעֲטִי: וּבֵאת וְסַגְרְתָּ הַדָּלֶת בְּעֵדְךָ וּבְעֵד בְּנִיךָ וַיִּצְקֶתָ עַל כָּל הַכָּלִים הָאֵלֶּה וְהַמֶּלֶא תִסִּיעֵי:

וְתִלְךְ מֵאֲתוֹ וְתִסְגְּרִי הַדָּלֶת בְּעֵדְךָ וּבְעֵד בְּנִיךָ, הֵם מְגַשִּׁים אֲלֶיהָ וְהִיא מוֹצֵקֶת:

וְהִיא כְּמִלְאֵת הַכָּלִים, וְתֹאמְרִי אֶל בְּנֵה: הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד כָּלִי, וַיֹּאמֶר אֲלֶיהָ: אֵין עוֹד כָּלִי וַיַּעֲמֵד הַשָּׁמֶן: וְתָבֵא וְתִגַּד לְאִישׁ הַיְּהוּדִים וַיֹּאמֶר לְכִי מְכַרִי אֶת הַשָּׁמֶן וְשִׁלְמִי אֶת נְשִׁיךָ וְאֶת וּבְנִיךָ תַחֲיִי בְּנוֹתֶיךָ:

במילים פשוטות: האשה התלוננה באזני אלישע הנביא על החובות הכבדים הרובצים עליה. אין לי מאומה בבית, כך אמרה, ובעלי החובות מבקשים לקחת את ילדיי במקום כסף. הורה לה הנביא לשאול מהשכנים כמה שיותר כלים ריקים. לכלים האלה תשפוך

את מעט השמן שיש בביתה. כך עשתה האשה, ובמעט השמן שהיה לה היא מילאה את כל הכלים. בזכות הנס, יכלה לשלם את חובותיה ולחיות - היא וילדיה - ברווח.

ביאור על פי החסידות

הסביר אדמו"ר הזקן (המאמר מודפס ספר "מאמרי אדמו"ר הזקן - הקצרים") שהסיפור הזה עוסק בהתמודדות הרוחנית שתיארנו לעיל:

**ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע כו' עד את ובניך תחיי
בנותר כו'.**

ואשה דא נשמתא (=זו הנשמה) דאתקריאת (=המכונה) בת כהן. ברתא (=בתו של) דאברהם אבינו ע"ה, דאתייחדת (=המיוחדת ומאוחדת) באין סוף הפשוט, שהיא חלק אלוקה ממעל.

מנשי בני הנביאים. נקראת) הנשמה) כן, (משום) שכשהיתה בגן עדן היתה משגת השגות רבות ונכבדות בגילויי אלוקותו המתלבש בתוך העולמות להחיותם, כמו שהנביא משיג בעולם הזה,

צעקה אל אלישע אל הקב"ה: אלי שע (=תושיע אותי, עזור לי), לאמר: עבדך אישי מת רצונו) =כוונתו) לומר: אישי, איש יו"ד, הרשפי איש שהיה לי להקב"ה באהבה ויראה - מת ממני. שאין לו שום אהבה לה' ויראה מפני ה', אפילו יראת העונש (אין לי).

ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את ה' שכשהייתי בגן עדן היה לי אהבה ויראה לה' אחד, כשאר כל הנשמות. רק עתה, מצד התלכשות בגוף, הנה הנושה בא לקחת את שני ילדי לו לעבדים. דהיינו, שהיצר הרע רוצה לקח אהבה ויראה שלי - הנקראים בן ובת - אשר לה' המה, והוא רוצה לקחת אותם לעבודתו בתאוות רעות וביראה היצונית כו'.

ויאמר לה אלישע הוא הקב"ה מה אעשה לך? אחרי שנטבעת כל כך בעמקי הקליפות, הגירי נא לי מנה יש לך בבית: איזו כחות נשארו לך שעדיין הם קדש לה' ואין בהם שליטה ליצר הרע?

ותאמר, פירוש: הנשמה משיבה, אין לשפחתך כל כי את הכל לקח ממני, כי אם אסוך שמן, פירוש: שמן הוא חכמה. והיינו שלא נשאר לי כי אם נקודת חכמה עילאה¹, דהיינו נקודת פנימיות הלב באתכסיא.

ויאמר לה אלישע שהוא הקב"ה, לכי שאלי כלים מהחויץ כלים רקים אל תמעיטי: (בלומר: הקב"ה אומר ליהודי) עסוק בתורה ומצוות שהם לבושי הנשמה, אף על פי שהם ריקים עדיין, שתעשה אותם בלא אהבה ויראה בו, ובאת וסגרת הדלת בערך ובעד בניך בו, פירוש: שתלך ותאסוף כחותך, דהיינו אהבה ויראה המפוזרים בין הקליפות, ושוב (=והשב) אותם לה, ויצקת על כל הכלים האלה, דהיינו על התורה והמצוות שעשית בלא אהבה ויראה ושוב אותם לה' בו.

ואם תעשה כן, אז את ובניך תחיי בנותר כיתרון האור הבא מתוך החושך שהוא גדול מאוד, כמאמר רז"ל במקום שבעלי תשובה עומדים בו, אכירי. סיכומו של דבר במילים פשוטות: כשאדם חש שהרגש לקדושה - נמוג בתוכו, ירבה במעשי המצוות, הגם שהוא עושה אותם ללא רגש. יש בהם כוח לחדש את גילוי הרגש האלוקי באדם.

תודתנו נתונה לרב מנחם מענדל רוזנפלד על אדיבותו במתן החומר לחברותות לשבוע זה.

חומר זה מוגן עפ"י חוק בזכויות יוצרים, אי לעשות שימוש לשום מטרה ובכל דרך שהיא ללא קבלת רשות מפורשת

1 השווי עם המוסבר בתניא פי"ח שהאהבה המסותרת שכלב כל ישראל (=הניצוץ האלוקי שבכל יהודי)

משכנה ב"חכמה שבנפש."

